

**Danse — og
teatersentrum**
Performing Arts Hub Norway

NORSKE DANSEKUNSTNERE

HØRINGSUTTALELSE FRA DANSE- OG TEATERSENTRUM, NORSKE DANSEKUNSTNERE OG NORSK SKUESPILLERFORBUND I FORBINDELSE MED UTKAST TIL FORSKRIFT OM TILSKUDD FRA NORSK KULTURFOND.

Vår ref: 13/4133- brev av 03.02.2014.

Norsk kulturråd har vært – og er — *den avgjørende* tilskudds- og faginstitusjon for fri scenekunst. Helt siden Kulturdepartementet opprettet tilskuddsordningen for fri scenekunst i 1983, har vi fulgt øye med ordningens forvaltning, også etter at Norsk kulturråd overtok administrasjonen av den, først i 1990-1991, så definitivt fra 1995.

Innledningsvis vil vi derfor bemerke at vi ser det som særdeles viktig at Kulturdepartementet i denne høringsrunden grundig vurderer uttalelsene fra representanter for det frie scenekunstheltet, slik som Danse- og teatersentrum, Norske Dansekunstnere og Norsk Skuespillerforbund.

HISTORIKK

På mange måter var 1970-årene en blomstringstid for norsk scenekunst. I dette tiåret ble det etablert fem regionteatre — i Tromsø, Mo i Rana, Molde, Førde og Skien — og det vokste fram en rekke spennende og innovative frie grupper.

Dette førte til at det i 1983 ble opprettet en tilskuddsordning for fri scenekunst. Den ble først forvaltet av Kulturdepartementet, men i begynnelsen av 1990-årene ble den overført til Norsk kulturråd (1990-1991), for så å gå tilbake til Kulturdepartementet (1992-1993), for deretter å forvaltes av Riksteatret (1994) før den i 1995 definitivt ble lagt inn under Kulturrådet som i 1996 fikk overført 18,3 millioner øremerket Fri scenekunst.

Begrunnelsen for å la Norsk kulturråd overta ansvaret for å forvalte støtteordningen for fri scenekunst, var at det ville føre til en «mer smidig, fleksibel og praktisk forvaltning». Og Stortingets kulturkomité «understreket» i sin innstilling til budsjettet at «fagmiljøet til de frie sceniske grupper tas med på råd for de endelige retningslinjer for bevilgning fastsettes» (Budsjett-innst.S.nr.2 (1995-1996) side 13).

Kulturrådet etablerte et eget fagutvalg for fri scenekunst, og en konsulent i åremålsstilling fikk ansvaret for å behandle søknader og avgi innstillinger til Fagutvalget, oppgaver som tidligere var blitt utført av et Innstillingsutvalg.

I 1998 ble de øremerkede midlene flyttet fra Norsk kulturråd til Norsk kulturfond, men dette medførte ikke at midlene inngikk i Fondet, og 12. oktober 1998 ble det vedtatt en *Forskrift om støtteordningen for fri scenekunst*.

Denne forskriften er det eneste dokumentet som regulerer forvaltningen av midler for fri scenekunst i Norsk kulturfond. Forskriften fastslo tilskuddsordningens formål og i den første paragrafen ble det slått fast at «de økonomiske rammene for ordningen fastsettes av Stortinget hvert år gjennom budsjettvedtaket».

Med andre ord var det Stortinget, og ikke Norsk kulturråd som fikk avgjørelsesrett overfor totalavsetningen til fri scenekunst, og midlene inngår derfor *ikke* i Norsk kulturfond.

Under ulike regjeringer har stortingsrepresentanter vist stor interesse for den frie scenekunsten. I sin innstilling til St.meld.nr.48 (2002-2003) *Kulturpolitikk fram mot 2014* viste for eksempel komiteen (side 63) «til tidligere merknader som understreker viktigheten av å stimulere til fleksibilitet, internasjonalisering og

nyskaping [for de frie gruppene]. «Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, mener det overordnede tema i forhold til de støtteordninger som gjelder for disse gruppene, er å få til en betydelig økonomisk oppjusteringen av bevilgningene... feltet har for lite penger i forhold til det faktiske behovet». I komiteens innstilling til 2010-budsjettet uttalte «komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, (...) at en videre utvikling av det frie feltet, dvs. frie grupper innenfor teater, dans, performance og beslektede områder, er nøkkelen til å styrke mangfoldet og vitaliteten i norsk scenekunst». *Forskriften av 12.10.1998* har bidradd til å opprettholde en åpen politisk kontakt mellom Kulturrådet, Stortinget og aktørene i det frie scenekunstheltet, som Danse- og teatersentrum og fagforbundene. Takket være forskriften har den frie scenekunsten vært en viktig og synlig del av norsk kulturpolitikk. Forskriften regulerer også saksbehandlingen av søknader til Støtteordning for fri scenekunst slik at saksbehandling og innstilling av søknader skjer gjennom en særskilt åremålsstilling – scenekunstkonsulenten. Dette har sikret at Norsk kulturråd hele tiden har hatt et kunstfaglig og friskt blikk på søknadene, og hindret at denne stillingen har blitt en del av Kulturrådets normale mer byråkratisk innrettede administrasjon. Scenekunstkonsulenten har kunnet arbeide tett på både det frie scenekunstheltet og øvrig administrasjon i Norsk kulturråd, nettopp ut fra sin særskilte stilling. Det har skapt en dynamikk i forvaltningen og sikret oppdatert kunnskap fra det frie scenekunstheltet inn i Norsk kulturråd. Sammen med de til enhver tid oppnevnte fagutvalg for dans og teater i kulturrådet har derfor den kunstfaglige forvaltningen av Støtteordningen for fri scenekunst blitt svært godt håndtert. Det er i dag stor tillit i scenekunstmiljøet til den eksisterende forvaltningsstruktur, en tillit som er avgjørende for utviklingen av det frie scenekunstheltet. Det vil alltid være stor diskusjon om de konkrete tildelinger, men avgjørende er at selve strukturen har høy grad av gjennomsiktighet og tillit.

FORSLAG OM FORSKRIFT OM TILSKUDD FRA NORSK KULTURFOND

Nå arbeider Kulturdepartementet med en generell *Forskrift om tilskudd fra Norsk kulturfond*. Bakgrunnen for dette er at Norge 7.juni 2013 fikk sin første *Lov om Norsk kulturråd*.

Departementet skriver at «i tilknytning til arbeidet med kulturrådsloven har forskrifter mv. vært gjennomgått med henblikk på oppdatering». Som et resultat av denne gjennomgangen foreslår Kulturdepartementet nå å oppheve to tidligere forskrifter: *Forskriften om støtteordningen for fri scenekunst av 12.10.1998* og *Forskriften om tilskudd fra Norsk kulturfond av 29. juni 2001*.

Denne siste forskriftens §1, Innledning og økonomiske rammer, slo fast at «Norsk kulturråd forvalter Norsk kulturfond, og fordeler fondets midler til kunst- og kulturtiltak ut fra et faglig og kunstnerisk skjønn i samsvar med fondets formål». Men den understreket klart og tydelig at at forskriften *ikke* skulle regulere «Kulturfondets innkjøpsordninger for litteratur og samtidskunst, *støtteordningen for fri scenekunst* og delegerte forvaltningsoppgaver tillagt Norsk kulturråd» (vår utheving). Når Kulturdepartementet ønsker å oppheve begge disse forskriftene, og erstatte dem med en ny, generell *Forskrift om tilskudd fra Norsk kulturfond*, forklares det ved at «de senere års endringer i Kulturrådets og Kulturfondets ansvarsområde [innebærer] at *Forskrift 29.01.1999 om tilskudd fra Norsk kulturfond* ikke lenger er dekkende for dagens situasjon».

Hvorfor den ikke lenger er dekkende, forklares bare ved at «forskriften skal gjelde alle tilskudd fra Norsk kulturfond. Samtidig med ikrafttredelse av forskriften oppheves derfor forskrift 29.01.1999 nr. 187 om tilskudd fra Norsk kulturfond og forskrift 12.10.1998 nr. 924 om støtteordningen for fri scenekunst.»

Vi finner det særdeles interessant at høringsnotatet vi har fått tilsendt, presiserer at den nye forskriften ikke skal omfatte «innkjøpsordninger som finansieres gjennom fondet. I dag gjelder dette innkjøpsordningene for litteratur, som reguleres gjennom egne avtaler».

Departementet vil altså at de litterære innkjøpsordningene som har vært en del av Fondet siden Kulturrådet ble opprettet i 1964, skal unntas fra den nye forskriften, mens Støtteordningen for fri scenekunst som ble lagt inn under Fondet i 1998, og da med en egen forskrift som understreket at ordningens midler ikke var en del av fondsmidlene, skal høre inn under Kulturfondets generelle formål: «å stimulere samtidens mangfoldige kunst- og kulturuttrykk og bidra til at kunst og kultur skapes, bevares, dokumenteres og gjøres tilgjengelig for flest». I sitt utsendte høringsnotat skriver Kulturdepartementet at den nye forskriften «må være generell og overordnet nok til å favne dette mangfoldet og **robust nok til å tåle skiftende prioriteringer i bruken av fondsmidlene**» (vår utheving). En slik uttalelse åpner for at ulike kulturråd til en viss grad skal kunne disponere fondsmidlene — også midlene til fri scenekunst — utfra egne kunstneriske prioriteringer. Hvilket nettopp var situasjonen det frie scenekunstheltet fryktet ville komme, den gangen støtteordningen ble overført til Fondet.

I Kulturdepartementet er man tydeligvis oppmerksom på at det ikke er helt konsekvent på den ene siden å unndra innkjøpsordningene for litteratur fra denne nye «robuste» forskriften, og på den andre siden la den gjelde for fri scenekunst, en viktig og til dels meget synlig del av norsk kulturpolitikk.

En kommentar til den nye forskriftens §12, *Ikrafttredelse/opphevelse* tar nemlig spesielt for seg «støtteordningen for fri scenekunst», og skriver at «i tråd med det som gjelder Kulturfondets øvrige tilskudds- og formålstyper, vises det til rådets retningslinjer med hensyn til særskilte kriterier som gjelder tilskudd til fri scenekunst».

Hva disse «retningslinjene ... med særskilte kriterier [for] tilskudd til fri scenekunst» går ut på, sier Høringsnotatet ikke noe om, og de er heller ikke nevnt i den nye Forskriften.

Vi har derfor sendt en forespørsel til Kulturdepartementet, og mottatt følgende svar: «§12 må ses i sammenheng med §7 som sier at rådet *kan* utarbeide retningslinjer for de enkelte ordninger og at disse skal publiseres på Kulturrådets nettsider mv. Det er slike retningslinjer det vises til» (vår utheving).

KONKLUSJON

Man bør gå ut fra at det har vært en løpende dialog mellom Kulturdepartementet og Norsk Kulturråd omkring utarbeidelsen av forskriftsutkastet som nå er sendt ut på høring.

Det er så langt ikke utarbeidet noen «retningslinjer med... særskilte kriterier» for forvaltningen av Støtteordningen for fri scenekunst.

Undertegnende organisasjoner har vanskelig for å tro at de retningslinjer Norsk kulturråd eventuelt kommer til å opprette for Støtteordningen for fri scenekunst vil opprettholde følgende avsnitt fra den tidligere forskriften: «de økonomiske rammene for ordningen fastsettes av Stortinget hvert år gjennom budsjettvedtaket».

Dermed vil støtteordningen uvegerlig bli en del av Norsk kulturfond, og til en hver tid avhenge av Kulturrådets skiftende kunstneriske prioriteringer.

Dersom Kulturdepartementet og Kulturrådet hadde ønsket at den frie scenekunsten fortsatt skulle være politisk synlig, ville man ha opprettholdt de to opprinnelige forskriftene som nå foreslås opphevet: Innkjøpsordningene er jo allerede foreslått unntatt den nye forskriften.

Alt tyder dermed på at Kulturdepartementet og Kulturrådet går inn for en radikal omlegging av støtteordningen til fri scenekunst som Danse-og teatersentrum, Norske Dansekunstnere og Norsk Skuespillerforbund naturlig nok ikke kan godta.

Vi mener at det uansett er behov for en grundig redegjørelse av den nye forskriftens mulige konsekvenser for norsk kunstliv generelt, og den frie scenekunsten spesielt.

Med vennlig hilsen,

Danse- og teatersentrum

Norske Dansekunstnere

Norsk Skuespillerforbund

Oslo 05.05.2014

Vidar Sandem
Styreleder DTS

Peder Horgen
Forbundsleder NoDa

Haug Heyerdahl
Forbundsleder NSF

Tove Bratten
Daglig leder DTS